

Caáy Gheùp Maàu hay Tuúy (BMT) Nöüa Thuaän Hôïp

Tim hieáu theâm veà càuc löia choin chöõa trò coù theá giuúp quyù vò laáy quyèat ñhnh saùng suoaít veà chaêm soùc söüc khoùe cuûa mình. Ñoái vôùi moät soá beänh nhaân, caáy gheùp maàu hay tuúy (blood or marrow transplant, hay BMT) töø ngöðøi hieán taëng nöüa thuaän hôïp (phuø hôïp moät nöüa) coù theá laø moät löia choin.

TÔÛ THOÄNG TIN NAÛY CHO QUYÙ VÒ BIEÁT:

- Caáy gheùp nöüa thuaän hôïp laø gì
- Giöüi thieäu veà tieán trìn hieán taëng
- Nguy cô vaø löii ích cuûa caáy gheùp nöüa thuaän hôïp
- Càuc thaéc maéc caàn hoüi haõng baùo hieám söüc khoùe vaø baùc só cuûa quyù vò

CAÁY GHEÙP NÖÜA THUAÄN HÔÏP (HAPLOIDENTICAL TRANSPLANT) LAÛ GÌ?

- Caáy gheùp nöüa thuaän hôïp laø loaïi **caáy gheùp khaùc gen**.
- Nöüa thuaän hôïp nghóa laø ngöðøi hieán taëng phuø hôïp moät nöüa vaø coù hoï haõng vôùi beänh nhaân.

Caáy gheùp khaùc gen söü düng teá baøo taïo maàu laõnh maïnñ töø ngöðøi hieán taëng ñeã thay theá càuc teá baøo bò beänh. Baùc só coá gaéng tìm ngöðøi hieán taëng coù càuc teá baøo phuø hôïp vôùi quyù vò. Ñeã laøm ñieàu naøy, hoï seõ xem **chæ daáu khaùg theá baïch caàu con ngöðøi (human leukocyte antigen, hay HLA)**. Ñây laø nhöõng chæ daáu treân phaàn lòun teá baøo trong cô theá.

Caáy gheùp nöüa thuaän hôïp laø khi ngöðøi hieán taëng **phuø hôïp ñhuòng moät nöüa HLA cuûa quyù vò**. Ngöðøi hieán taëng nöüa thuaän hôïp, hay phuø hôïp moät nöüa coù theá laø moät löia choin neáu baùc só khoàng theá tìm ngöðøi hieán taëng hay ñhñ vò maàu daây roán phuø hôïp.

Cha meï vaø con caùi luoañ phuø hôïp moät nöüa vôùi nhau. Anh chò em coù 50% (1 trong 2) cô hoäi phuø hôïp moät nöüa vôùi nhau. Nhöõng thaân quyèán khaùc (nhö anh chò em hoï, caäu dì chuù baùc) ñeàu khoù coù theá phuø hôïp moät nöüa.

Do caáy gheùp nöüa thuaän hôïp môüi hññ, neân khoàng phaüi taát cáù càuc trung taâm caáy gheùp ñeàu coù kinh nghieäm trong laõnh võic naøy. Ñieàu naøy coù nghóa laø khoàng phaüi möi beänh vieän ñeàu coù löia choin naøy.

TIEÁN TRINH HIEÁN TAËNG NHÖ THEÁ NAÛY?

- Tieán trìn hieán taëng gioáng nhö vôùi ngöðøi hieán taëng hoaññ toaññ phuø hôïp vaø nöüa thuaän hôïp.
- Ngöðøi hieán taëng nöüa thuaän hôïp coù theá hieán taëng teá baøo maàu goác ngoaïi bieän (peripheral blood stem cells, hay PBSC) hoac tuúy xöõng.
- Baùc só caáy gheùp choin loaïi hieán taëng döia theo loaïi naøo phuø hôïp nhaát cho ngöðøi ñöðic caáy gheùp.

Hieán PBSC: Càuc teá baøo taïo maàu seõ ñöðic thaäu thaáp töø döõng maàu tuaàn hoaññ. Quaù trìn naøy goïi laø phaàn taùch maàu. Tröðuc khi phaàn taùch, ngöðøi hieán taëng ñöðic chích thuoaç ñeã taëng teá baøo taïo maàu trong döõng maàu tuaàn hoaññ. Trong quaù trìn phaàn taùch maàu, ngöðøi hieán taëng bò ñaâm kim vaøo möi caùnh tay. Laáy maàu töø tönh maïch treân caùnh tay, truyeàn qua moät caùi maùy vaø quay tröü laïi ngöðøi hieán taëng qua tönh maïch öü caùnh tay khaùc. Càuc maùy laáy ra teá baøo taïo maàu vaø nhöõng teá baøo naøy seõ ñöðic hieán taëng cho beänh nhaân.

Hieán tuúy: Càuc teá baøo taïo maàu seõ ñöðic thaäu thaáp töø khung chaäu, hay hoång, xöõng. Hieán tuúy laø moät theá thöüc phaäu thuaät. Baùc só söü düng moät loaïi kim ñaëc bieät ñeã laáy teá baøo taïo maàu töø tuúy xöõng. Ngöðøi hieán taëng seõ ñöðic gaây teá ñeã thaáy thoaüi maüi trong quaù trìn thöic hieän theá thöüc naøy.

NGUY CÔ VÀ Ø LÔI ÍCH CUØA CÁY GHEÙP NÖUA THUAÄN HÖIP LAØ GÌ?

Caùc quyean löi

- Phaàn löun beänh nhaän seõ cou ngôøøi hieán taëng saün saøng.
- Ngôøøi hieán taëng cou hoï haøng, bao goàm ngôøøi hieán taëng nöua thuaän höip, thöøøng cou saün ñeã hieán taëng söùm hôn ngôøøi hieán taëng khoång cou hoï haøng.
- Neáu caän theäm teá baøo taïo maàu thì ngôøøi hieán taëng nöua thuaän höip thöøøng cou saün ñeã hieán taëng laän thöu hai hay thöu ba hôn.

Nguy cô

- Baùc só ít bieát veà keát quaù cáy gheùp (nhö ngôøøi soáng söùt ðaøi haïn) khi ðuøng ngôøøi hieán taëng nöua thuaän höip.
- Caùc teá baøo ñöøc hieán taëng maát nhieàu thôøi gian hôn ñeã baét ñeàu phaùt trieän (chöu gheùp) öu beänh nhaän. Ñieàu naøy laøm taëng nguy cô nhieäm truong sau khi cáy gheùp.
- Thoäng thöøøng, beänh nhaän cou nguy cô bò bieän chöùng cao hôn, nhö töø choái phaàn gheùp, beänh phaàn gheùp choáng phaàn nhaän (graft-versus-host diseases, hay GVHD), vaø taùi phaùt (beänh tröu löi).

CAÙC THAÉC MAÉC CAÄN HOÛI HAÖNG BAÙO HIEÄM SÖUC KHOÛE

Höip ñoàng baùo hieäm cuøa toái cou traù cho:

- Cáy gheùp khuïc gen töø ngôøøi hieán taëng nöua thuaän höip khoång?
- Hieán PBSC hay hieán tuøy töø thaän quyean cuøa toái?

CAÙC THAÉC MAÉC CAÄN HOÛI BAÙC SÓ

- Taïi sao cáy gheùp nöua thuaän höip ñöøc caän nhaéc ðuøng cho beänh cuøa toái?
- Cou nhöøng ngôøøi hieán taëng khuïc phuø höip vöu toái khoång?
- Nguy cô vaø löi ích khi cáy gheùp töø ngôøøi hieán taëng nöua thuaän höip so vöu ðuøng maàu ðaây roán hay ngôøøi hieán taëng khoång hoï haøng laø gì?
- Caùc baùc só taïi trung taâm naøy choïn löi nhö theá naøo giöøa ngôøøi hieán taëng nöua thuaän höip vaø ngôøøi hieán taëng khoång hoï haøng phuø höip?
- Trung taâm cáy gheùp naøy cou kinh nghiäm ra sao vöu vieäc cáy gheùp nöua thuaän höip?
- Cou thöu nghiäm laâm saøng cáy gheùp nöua thuaän höip naøo ñeã toái cou theá tham gia khoång?
- Thaän quyean naøu seõ laø ngôøøi hieán taëng nöua thuaän höip cuøa toái? Ngôøøi naøy phaùt laøm nhöøng gì?

CAÙC NGUOÀN THAM KHAÙO ÑEÄ TÌM HIEÄU THEÄM

Be The Match® cou raát nhieàu nguòn tham khaùo mieän phí khuïc nhau ñeã giuùp quyù vö sau khi cáy gheùp. Ñeã xem toaøn böa danh saùch, xin vieäng

[BeTheMatch.org/request](https://www.bethematch.org/request). Döuüi ñeäu laø möät soá thoäng tin cou theá höu ích cho quyù vö:

- TAÁP SAÙCH NHOÛ: *Cáy gheùp khuïc gen*
- VIDEOS: *Thoäng Tin Caän Baün veä Cáy Gheùp Maàu vaø Tuøy*

CHÚNG TÔI SẴN SÀNG TRỢ GIÚP TỪNG BƯỚC

Be The Match có một đội ngũ nhân viên tận tâm cung cấp thông tin và hỗ trợ cho quý vị trước khi, trong khi và sau khi cấy ghép. Quý vị có thể liên lạc với Trung Tâm Hỗ Trợ Bệnh Nhân của chúng tôi để nêu thắc mắc mà quý vị có thể có về việc cấy ghép, để yêu cầu được hỗ trợ bởi một chuyên gia hoặc người đồng đạo, hoặc được các tài liệu giáo dục miễn phí dành cho bệnh nhân.

GỌI SỐ: **1 (888) 999-6743** | EMAIL: patientinfo@nmdp.org | WEB: [BeTheMatch.org/one-on-one](https://www.bethematch.org/one-on-one)

Tình trạng y tế, trải nghiệm cấy ghép và phục hồi của mỗi người rất riêng biệt. Quý vị phải luôn hỏi ý kiến nhóm cấy ghép của chính quý vị hay bác sĩ gia đình về trường hợp của mình. Thông tin này không nhằm để thay thế, và không dùng thay thế cho phán đoán y tế hay lời khuyên của bác sĩ.